

FOAIA DIECESANĂ

Organ al Eparhiei gr. or. rom. a Caransebeșului

APARE DUMINECA

Prețul abonamentului:	Prețul inserțiunilor	Correspondențele se adresează redacțiunii
Pentru Austro-Ungaria pe an 10 coroane	Pentru publicațiuni oficiale, concurse edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150	„FOAIA DIECESANĂ“
„ „ „ „ pe 1/2 an 5 „	de cuvinte 6 cor. până la 200 de cuvinte 8 cor.	iară banii de prenumerațiune și inserțiunile la
„ România și străinătate pe an 14 franci	de aci în sus 10 coroane	ADMINISTRAȚIA
„ „ „ „ pe 1/2 an 7 „		Librăriei și Tipografiei diec. în Caransebeș

Congresul național

Mercuri la 1/14 l. c., s'a deschis Congresul național bisericesc al metropoliei noastre.

Deschiderii congresului a premers serviciul divin oficiat de *I. P. S. D. Metropolit*, asistat de *PP. CC. DD.* arhimandriți *Dr. Ilarion Pușcariu, Filaret Musta și Augustin Hamsea*, protosinccel *Eusebiu Roșca*, *PP. OO. DD.* protopresbiteri *Mihail Popoviciu și Ioan Papiu*, și diaconii *Demetriu Câmpcan și Iosif Enescu*.

După terminarea serviciului divin Înalt Preasântitul Metropolit și Preasântiții episcopi Nicolae și Ioan s'au reîntors la reședința arhiepiscopască, în timp ce deputații congresului și publicul s'au îndreptat spre palatul comitatens, în sala căruia avea să se facă deschiderea congresului.

Întruniți aci, deputații aleg o delegațiune care invită pe Metropolitul a deschide congresul.

Sedința primă

Puțin înainte de 12 oare *Metropolitul*, însoțit de *episcopii Nicolae și Ioan*, intră în sală și ocupând locul presidial cetese următorul discurs de deschidere:

Preasântiților Domni Episcopi!
Preastimaților Domni Deputați!

După un interval de trei ani, văzându-vă iarăș în acest congres național-bisericesc, Vă salut cordial și felicitându-vă. domnilor deputați, că clerul și poporul pe D-voastră. Va distins cu încrederea de a conlucra la opul cel mare al viitorului nostru, Ve implor de la ceriu încă mulți ani de conlucrare mănoasă în via Domnului.

Ne-am întrunit și acum aici, d-lor, la acest congres, în numele Domnului, carele zise *că, unde sunt doi sau trei întruniți în numele Lui, acolo este și El în mijlocul lor, și ori-ce vor cere dela Dumnezeu Tatăl, va fi lor.* Ne-am întrunit, d-lor, să conlucrăm și noi în dragoste și bună înțelegere la acea măreață problemă a bisericii noastre naționale, ce are de scop binele temporal și fericirea eternă a membrilor ei, scopul suprem al omului.

Pentru-ca însă biserica să poată rezolvi cu bun succes acea măreață problemă, este neapărat de lipsă, ca toate acțiunile ei să porceadă din cele trei mari virtuți creștine: credința, dragostea și speranța, și să

aibă pururea în vedere sublima ei misiune culturală. Acea misiune culturală, ce tinde tot la mai mare dezvoltare a facultăților sufletesci și prin aceasta tot la mai multă perfecțiune a membrilor ei, după zisa s. evanghelii: *„Fiți desăvârșiți precum este și Tatăl vostru cel din ceriuri“*.

Asemenea dezvoltare a facultăților sufletesci se impune ca o condițiune indispensabilă a existenței noastre, cari formăm biserica cea vie a Domnului. Căci precum are cineva lipsă de cele trupesci, tot asemenea are lipsă și de hrana sufletului, ce emanează din credința religioasă, apoi din limbă și datinile străbune, prin cari se susțin și trăesc popoarele.

De aici au porces oamenii, și așa și fericții noștri străbuni, când s'au întrunit în societăți și corporațiuni religioase după credință, limbă și datini, când s'au întrunit și s'au constituit în parohii, protopresbiterate, eparhii și metropolii, pe cari toate, pentru biserica noastră noi cei întruniți în acest congres avem fericirea a le reprezenta. Toate acestea, ca cele mai eficace mijloace la apropierea noastră tot mai mult de binele temporal și de fericirea eternă, scopul suprem al omului.

Pe cât este de sublim și de măreț acest scop, ce-l urmărim prin întrunirea noastră în adunări bisericesci, și așa și prin acest congres, pe atât de frumoasă și de măreață este și chemarea noastră, a membrilor acestui congres. Este o chemare apostolică, d-lor deputați.

Dar apoi iarăș pe cât este de frumoasă și de măreață acea chemare a noastră, pe atât este și de grea, chiar și în timpuri mai bune, dar cu atât mai grea în timpuri critice, ca și cele de acum, când din unele părți se semnaleză mulțime de curente periculoase: de nazarenism, socialism, de indiferentism religios și alte asemenea, cari tind a slăbi credința în Dumnezeu și a rumpe și pe unii credincioși ai noștri de la biserica străbună.

Simptoame foarte triste și dureroase sunt acestea, d-lor, mai ales pentru noi, cari privim biserica de unicul teren fructifer la dezvoltarea și cultivarea facultăților noastre sufletesci, cari privim biserica de soarele credinței, al moraloși și al culturii noastre naționale, de care este condiționată existența și viitorul nostru.

De unde rezultă nu numai marea noastră dătorință, dar și cel mai mare interes al nostru, de a ne concentra tot mai mult în jurul acelei instituțiuni

divine, care în curs de aproape 20 de secoli furtunoși ne-a ocrotit contra tuturor cercărilor amenințătoare; să ne concentrăm în jurul acelui isvor nescecat de puterea morală, baza viitorului nostru. Ni-se impune, d-ilor, datorința de a ne face toți apostoli luminători ai bisericei cei vie, ca și Apostolii Domnului, de odinioară, pentru a conlucra împreună la paralisarea relelor ce amenință acel neprețuit tezaur strămoșesc. Ni-se impune, d-ilor, că dacă încă n'am ajuns să mai înființăm și noi reuniuni religioase, precum au înființat alte confesiuni mai bine situate de cât noi, cel puțin pe acest teren, să ne potențăm activitatea noastră.

Și eu inspirat de cuvintele Domnului din sfânta evanghelie, cari glăsuiesc: Că cei intruniți în numele lui, *tot ce ar cere cu credință, vor și primi de la Dumnezeu Tatăl*, sper, că mi-se va ușura marca problemă, dacă în lucrările noastre, pe lângă învățăturile sfintei noastre biserici vom mai urma și îndegăturile și sfaturile inspirate de Dumnezeu marilor nostri bărbați și în special ale fericitului, marelui nostru arhiepiscop Andreiu, indicate și în memorabilul său testament.

Acelaș mare arhiepiscop, trimis noaue de Dumnezeu, ca și profetii de odinioară, prevăzând că se vor repeti timpurile grele și pentru biserica noastră, mai înainte de toate ni-a întemeiat un centru comun, reinviind și reînființând vechia noastră metropolie, din care, ca și dintr'un soare, să se răspândiască lumina și cultura religioasă în toate părțile locuite de credincioșii noștri; iar noi cei de aici, dintr'un fond inițiat de dînsul, augmentat și printr'o frumoasă colecție benevolă, la care mai mult s'a distins ilustra familie Mocsonyi cu un marimimos ofert de 60,000 de coroane, am întreprins zidirea unei biserici catedrale, aici în centrul orașului, ce se înalță falnic, ca simbol al unității noastre naționale bisericesci.

În adâncă sa înțelepciune însă, mai observând dînsul, că la întărirea reinviatei noastre metropolii, atât de estinsă și de impopulate, nu sunt de ajuns numai actualele două episcopii sufragane, prin acelaș valoros testament al său ni-a lăsat, așa zicend, cu limbă de moarte, să mai înmulțim episcopiile, ca să avem mai multe centre de lumină și cultură, de propagarea iubirei de patrie, de biserica și neam. Spre care scop a înființat și un fond, care până de presinte atinge suma de circa 600,000 coroane.

Dar' apoi chiar să nu fi prevăzut și să nu fi indicat dînsul acestea, le vedem și le esperiem noi, la toate ocașiunile. Vedem și esperiem și noi, că o metropolie atât de estinsă și de impopulată, cum este și a noastră numai cu două episcopii sufragane nu își poate administra conform necesităților, așteptărilor comune și recerințelor timpului. Vedem și esperiem, că ea nu ajunge a lucra cu doritul succes nici la desvoltarea culturală a bisericei noastre cei vie, nici la susținerea vazei și decorului competent unei metropolii. Vedem și esperiem, că pe când alte metropolii, cum este și cea soră sêrbă, de-si cu număr mai mic de credincioși, în legislațiunea patriei și înaintea Majestății Sale gloriosului nostru Domnitoriu, — caruia îi implorăm și din acest loc încă mulți ani fericiti de la bunul Dumnezeu — se presintă prin câte 6—7 arhiepiscopii, pe atunci metropolia noastră abia se presintă prin câte 2—3 arhiepiscopii, precum s'a întemplat și în anul trecut, când numai eu și cu Preasfințitul Domn Episcop al Caransebeșului ne-am putut presenta cu memorandumul în cauza mănăstirilor, al treilea domn Episcop fiind împedecat prin morb.

Am atins aceasta, d-ilor, căci presimt, că pe lângă espuneri generale, mai așteptați și unele indigetări

speciale; dar' și pentru-că și consistoriul nostru metropolitan Vê va presenta unele propuneri în aceasta privință.

Am făcut aceasta, ca să vă arêt, că cei ce am luat asupra-ne soartea apostoliei, suntem prea puțini pentru a păzi o turmă cuvântătoare atât de numêroasă și împrăștiată, suntem prea puțini la suportarea sarcinilor ce apasă umerii nostri, în asemenea timpuri grele. Le-am atins, d-ilor, să împlinesc o mare datorință și să me achit de o mare rîspundere înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor.

Am aflat de bine a le atinge ținend a fi sosit timpul, ca urmând înțeleptelor sfaturi ale marelui Andreiu, să ne silim a realiza măcar în parte și succesive înmulțirea și înființarea episcopiilor indicate și de dînsul, avend temere, că în viitoriu vom întimpina tot mai multe greutăți, pe cari numai cu cele trei centre nu le vom putea devinge.

În firma credință, că toți suntem convinși despre aceasta, și că prin o stăruință bine combinată a tuturor cestiuilor ce ne preocupă și la această intrunire, ne vom apropia tot mai mult de resolvarea problemei noastre: dechiar-sesiunea ordinară a congresului nostru național bisericesc pentru periodul acesta deschisă.

Cătră On. Despărțeminte ale Reuniunii învățătorilor

Comitetul Reuniunii noastre învățătoresci în ședința sa de azi a luat următoarele dispozițiuni pentru anul societar 1903/4.

1. Sub conducerea Domnilor Președinți de până aci să se îndeplinească reconstituirea Despărțemintelor conform §-lui 67 din Statute, iar actul despre constituire să se înainteze la presidiul comitetului cel mult până la finea lui Novembre a. c.

2. Despărțemintele vor ținea cel puțin douăe adunări, conform §§-lor 2 și 36 din statute, în care membrii Reuniunii să se ocupe cu chestiuni pedagogice ținend disertatiuni, lecțiuni practice din oricare disciplină a școalei populare, iar cu ocașiunea adunărilor să iee parte la lecțiunile practice ale respectivei școale, să discute asupra acelora, asupra disciplinei și a ocupării deodată cu toate clasele, ca așa în pracsă să se lămurească tot mai mult principiile pedagogice.

În adunările Despărțemintelor să se pună pond și pe ramul economic, ținend-se prelegeri practice din pomêrit, legumêrit, vierit etc. și stăruind la desvoltarea interesului pentru ramul economic după recerințele timpului de azi atât în sinul învățătorimeii cât și în al poporului nostru.

3. În special se recomandă Despărțemintelor a se ocupa cu următoarele teme:

a) *În ce chip își poate câștiga și susține învățătorul autoritatea și respectul în și afară de școală?*

b) *În ce măsură poate contribui casa părintească la educațiunea școlară?*

Asupra acestor teme Despărțemintele au să înainteze comitetului conclusele luate pe lângă raport special

și motivat cel mult până la finea lui Maiu 1904 dimpreună cu disertațiunile respective lecțiunile practice, ce se vor ținea în adunările Despărțemintelor.

3. De oare ce *toți învățătorii difinitivi ori provisorii* pe baza „Regulamentului pentru organizarea învățământului în școalele populare” § 150, punct 2 *se priveșc ca membrii ordinari ai Reuniunii*, dinșii, ca să poată exercita drepturile și favorurile asigurate prin acelaș § punct 5 și prin §§ 11. 12 etc. din Statutele Reuniunii, trebuie să-și împlinească și datorințele lor față de Reuniune și în deosebi să solvească taxa anuală de *trei* coroane.

Membrii ordinari deci vor plăti taxa anuală sau întreagă la începutul anului societar (cel mult până la ședința de constituire a Despărțemintelor) sau în două rate egale: una la începutul anului societar, cealaltă la începutul jumătății a doua a anului societar (înainte de prima ședință ce se va ținea după Anul nou) și anume: sau deadreptul la *casariul Reuniunii*, ceea ce pentru ușurarea lucrului comitetul recomandă deosebit, sau la Despărțeminte.

În Despărțeminte solvirea taxei se face așa:

a) rata primă (și și a doaua, dacă se solvesc la începutul anului societar) la mâna bărbaților concrezuți cu reconstituirea Despărțemintelor. După constituire acești bărbați predau taxele încasate aleșilor casari de Despărțeminte, cari îi trimit imediat casariului Reuniunii dimpreună cu numele membrilor plătitori;

b) rata a doaua a taxei anuale și eventuale restanțe curente se solvesc casarilor Despărțemintelor. Și acești bani precum și numele plătitorilor se trimite casariului Reuniunii.

A patra parte din taxe se folosesc pentru trebuințele Despărțemintelor.

Taxele plătite se cvitează de casariul Reuniunii sau de a dreptul sau prin casarii despărțemintelor și anume: rata primă prin „Adeverințe”, ambele rate prin „Bilet de membru ordinar”. Aceste „adeverințe”, respective „bilete” servesc pentru legitimarea dreptului de vot în adunările despărțemintelor respective în adunarea generală a Reuniunii și îndreptătesc la toate favorurile, de cari se bucură membrii ordinari ai Reuniunii în sensul Statutelor.

Având mai departe în vedere considerabilele restanțe de taxe, comitetul a luat dispozițiile necesare, ca aceste ca aceste să se liquiduze în decursul acestui an, și membrii restanțieri sunt provocați să dea atențiune cuvenită recercărilor speciale, — cu atât mai ales, ca în cas de lipsă ne vom lua refugiul la § 150, punct 7 din Regulamentul sus amintit, care sună: „Taxele restante se vor încasa la recercarea *presidiului prin oficiul protopresbiteral concerninte, dispunând acesta în cas de necesitate detragerea taxei restante din salariul respectivului învățătoriu.*”

Membrii fondatori și ajutători, cari sunt în restanțe cu taxele, încă sunt provocați, ca conform recercărilor speciale, ce vor primi, se corespundă anga-

jamentelor, ca așa pe baza biletelor de membrii fondatori și ajutători să-și poată exercita drepturile și să se poată folosi de favorurile, de cari se bucura membrii fondatori și ajutători ai Reuniunii în sensul Statutelor.

Acei învățători, cari se pensionează și doresc să rămână și mai de parte membri ai Reuniunii, au se anunță aceasta casariului Reuniunii sau Despărțemintelor solvind taxa anuală.

4. Cu provocare la §. 150, punct 6 din numitul Regulament, care ovalifică de *abatere disciplinară* absentarea nemotivată și nescusată dela adunările Reuniunii, apoi conform deciselor de sub Nr 14 și 15 lit. m. ale ultimei adunări generale, comitetul a luat dispozițiile de lipsă, ca să se țină în strictă evidență membrii, cari absentează dela adunările Reuniunii și cu deosebire dela adunările generale.

5. Mai departe se aduce la cunoștința On Despărțeminte, că conform concludului adunări generale de sub Nr. 15 lit. b. pe vitoriu anul societar al Reuniunii se compută dela 1 Iulie până inclusive 30 Iunie al anului următoriu, și corespunzătoriu acestei computări au să se poarte toate agendele Reuniunii atât în centru, cât și la Despărțeminte. Drept aceea Despărțemintele au se încheie anul societar la 30 Iunie al fiecarui an și deodată tot la acest termen fixat au să înainteze comitetului raport separat despre starea și activitatea despărțemintelor conform §-lui 39 din statute. Asemenea vor observa acest termen și bibliotecarii Despărțemintelor referitoriu la datorințele impuse în §. 40 al statutelor.

6. Cu provocare la dispozițiile luate în anii premergători în privința vizării Almanachului Reuniunii, edat din incidentul iubileului Reuniunii noastre învățătorești, care cuprinde material bogat și de valoare literară pe 232 pagini, iar cât privește înfățișarea esterioră încă nu lasă nimic de dorit, venim de nou a apela atât la membrii Reuniunii cât și la P. T. Public român, ca să binevoască a procura acest op literar, la care au colaborat și unii dintre cei mai distinși bărbați ai noștri, din care cauza valoarea acestui op a fost la timpul său foarte favorabil apreciată din partea tuturor foilor și revistelor noastre, și prin aceasta a sprijini Reuniunea, care abea a desfăcut jumătate din esemplarele tipărite. Prețul unui exemplar este 2 coroane plus 30 bani pentru poștă și se poate comanda de adreptul la subscrisul notariu al Reuniunii.

7. Tot așa se pot comanda Protocoalele adunărilor generale din anii 1881, 1882, 1884, 1885, 1893, 1897—1898, cu prețul de 70 bani (plus 10 bani pentru poștă) pentru fiecare exemplar după ce protocoalele amintite cuprind și material de interes pedagogic pentru învățători și de interes istoric pentru membrii Reuniunii.

8. În fine pentru promovarea scopului Reuniunii apelând și de astă dată la zelul funcționarilor și membrilor Reuniunii și îndemnându-i la împlinirea datorințelor lor tot cu mai multă conștiințositate, ca așa

fiecare în parte și toți în comun să contribuim tot mai mult la prosperarea spirituală și materială a Reuniunii, suntem.

Logoj, din ședința comitetului Reuniunii ținută la 18 Septembrie (11 Octombrie) 1903.

Traian Lința
preș. Reun.

Ioan Marcu
not. gen. al Reun.

Dispute cu Nazarenii

IV. Despre botez

(Continuare)

Eu: Cine ți-a spus aceasta, acela ți-a mințit. Dintre scriitori sus atinși numai Tertulian nu se împacă cu botezul pruncilor, preferind botezul târziu, deși el este cel dintâu, care amintesc în scrierile sale cu totul apriat botezul pruncilor ca ceva existent, precum vom vedea mai târziu. Obiecțiunea aceasta a baptiștilor însă nu este serioasă; alta mai serioasă fac ei, când zic că nici unul dintre învățătorii cei dintâu bisericesci adevărați dintre învățăceii și următorii nemijlociți ai apostolilor nu amintesc nici măcar cu un cuvânt apriat despre botezul pruncilor. Tăcerea aceasta este o dovadă lovitoare pentru cei-ce întăresc, că botezul pruncilor este predat de apostoli. Acei baptiști greșesc în judecata lor. Dovadă lovitoare ar fi numai atunci, dacă noi am poșede dela aceia scrieri anume despre botez, și acelea totuș nu amintesc chiar nimic despre botezul pruncilor. Dar cazul acesta nu este, deoarece dintre scrierile învățăcelor apostolesci foarte puține au ajuns până la noi și chiar și acelea nici una nu tractează despre botez. Și cu toate acestea și acele puține icicolea ne dau indirect indicii, din care omul cu judecata sănătoasă trebuie să concludă neapărat, că botezul pruncilor în biserică cea dintâu era practicat. Să trec dar la istoria bisericească.

Este un adevăr în deobște cunoscut, că în biserică creștină încă îndată la început s'a răspândit credința, cumcă omul, până-ce nu este botezat, este fiul uriciunii și necurăteniei, fiul întunerecului și al Satanei, fiul mâniei, dușmanul binelui și al virtuții și vrășmașul lui Dumnezeu, o stare înfiorătoare și nefericită aceasta, care se numește „*blăstēm, osëndă dumnezească*“, ce s'a transmis neamului omenesc în chip de moștenire dela protopărintele Adam în urmarea călcării poruncei lui Dumnezeu din partea acestuia, și cumcă omul se poate mântui (scăpa) de această stare nefericită numai prin botez, în care spălându-se se nasce duhovnicesc a doaua-oară ca fiul curățeniei și al luminei, ca prietenul binelui și al virtuții, ca fiul dragostei și al lui Dumnezeu și ca atare intră în societatea unui neam ales, a unui popor sânt al lui Dumnezeu, în biserică lui Cristos, apoi stă sub conducerea Duhului sânt și sub influința harului dumnezeesc.

(Va urma)

Mijloace de înaintare

(Fine)

Dacă vom întreba din care cauză găsem pornirile și mișcările aceste sprijin și teren la poporul nostru, cu toată îndoiala, neîncredere și conservatismul ce-l carectisează, nu putem răspunde alta de-cât că lipsa de lumină, de cultură, de organizație pe teren social și economic este cauza care îl aruncă în virtejul acestor mișcări.

Fără oare-care convingere, așa de-a oarba, cad mulți în brațele amăgitorilor, cari îi sciu fâgădui „marea cu sarea“.

Poporul ar vrea să se scape de starea apăsătoare în care să găsească, și care pe zi ce merge devine tot mai grea. Sarcinile îi sunt nesuportabile. Lucră mult, dar câștigă puțin. Cebiet câștigă, trebuie să împartă cu atâta alții. Pentru traiu abia-i rămâne ceva, căci pretenșiunile, poftetele au crescut, lucrul s'a mărit, procesele nu mai au sfârșit, nunțile „după salcă,“ concubinatele s'au mulțit groaznic!

Omul cu atâtea năcazuri pe cap trebuie să decadă. El începe a face datorii. Când are datorii casa și moșia nu's mai mult ale-lui. Le ține în chirie și arendă. Iată nemulțămirea e gata, cu soartea, cu lucrurile și stările din lume! Pentru ușurarea traiului, pentru o viață mai fără griji, în multe locuri s'a încuibat în poporul nostru păcatul greu al pierzerii și stăngerii de neam. Mulți practică omorirea fătului, voind a restringe înmulțirea numărului familiei. În multe locuri bănuie sistemul nefericit de 1—2 prunci, secerând atâtea jertfe! Alții iarăș își caută norocul în alte părți a-le lumii, preste Ocean, în America, apucând bățul pribogiei.

Decadența morală și materială deci e cauza nemulțămirei poporului. Ea-l duce în brațele dușmanilor bisericii și neamului nostru, îl duce la pierzare.

E știut că omul înclină mai mult spre rău, ca spre bine. La rău se duce atât de ușor! La bine trebuie dus cu sila. Ajunge a-i face un semn și pornesc spre păcat. A-l ținea însă pe calea virtuții trebuie să-l ții legat.

Legătura aceasta, impusă de rațiune, de mintea sănătoasă este puterea legii, a normei și a moralei societății în care trăiesc fie-care om.

E bine încă până se găsească oamenii cu bună dispoziție, cu bună-pornire, de a respecta această putere.

Pentru a deștepta în oameni această dispoziție s'au format pe lângă organizațiile mari omenesci, cum e: statul, biserică și școala, organizații mai restrinse cu diferite scopuri: de înaintare în cultură și bună-stare materială. Astfel vedem formate felurite societăți ale singuraticilor spre scopuri folositoare obștesci, cari își revarsă binefacerile lor în cercurile, unde sunt în lucrare.

La noi, Români, afară de institutele finanțiare, de credit, cari relativ s'au sporit în mod îmbucurătoriu, s'au format foarte puține societăți de a înainta cultura și munca economică a poporului nostru. Și mai cu seamă pătură largă a țeranului nostru, care de fapt constituie — atât ca număr cât și ca putere — poporul

român, stă departe de puținele societăți ce avem, a căror scopuri nu-l însuflețesc și nu-l pot hotărî de-a întemeia și alte societăți folositoare ce-i trebuiesc.

De aceea nu mai este iertat să stăm în nelucrare, în indoială și în neîncredere.

Alte popoare mai harnice, mai sprintene, mai prevăzătoare au apucat înainte pe calea aceasta. Noi trebuie să le urmăm, dacă nu voim ca ele să tragă folos din nelucrarea noastră; dacă nu voim ca ele să se întărescă din slăbiciunea noastră și astfel să ne stăpânească și să ne facă robi ai lor.

Numai cel-ce scie lucra întins; numai cel-ce scie să-și ajute la timpul de lipsă; numai cel-ce scie să folosească mijloacele eficace de muncă; numai cel-ce scie păstra cu chibzuială ceea-ce a agonisit; numai cel-ce scie și voesce să-și păstreze sufletul în carătenie și trupul în sănătate deplină; numai acela poate să trăească bine, mulțumit și fericit. Numai acela își împlinesc chemarea ce i-a dat-o bunul Dumnezeu. Numai acela poate să deie înainte, să n'aibă grija zilei de mâne, să aiba viitoriu! Aceste adevăruri trebuie să-le scie și să-le urmeze poporul nostru.

Aflăm atâtea pilde de lucrare în această direcție la alte popoare încât mă aflu îndemnat a aminti vr'o câteva.

Un popor model¹⁾ este în mica *Danemarcă*. Poporul acesta numără cam 2,185.000 suflete, așadară mai puțin ca noi Românii din Bănat, Ardeal și părțile ungurene. El este astăzi cu drept cuvânt cel mai civilizat popor, care ne poate sluji noaue și altora de pildă, în toată privința. Țărănimea din Danemarca stă pe o treaptă culturală și materială foarte înaintată. Starea aceasta este rezultatul așezămintelor înțelepte, a așa numitelor *universități populare*. Sunt școli înalte acestea, unde se învață din toți ramii științelor. Nu lipsesc nici felurite distracții. La ele iau parte câte 12 mii țărani și țărance, în fie-care an, îmbogățindu-și cunoștințele. Pe lângă această școală înaltă sunt apoi numeroase societăți. Conferențierii populari: profesori, medici, advocați, studenți, merg din sat în sat și țin poporului prelegeri din religiune, istorie, științe naturale, agronomie ș. a. Conferențele se țin în „casele reuniunilor”, clădiri mari și frumoase, făcute de popor, în cari sunt sale de cetire, de teatru și declamațiune. Astfel de case sunt în toate comunele. Mai ales studenții universitari fac minuni pe terenul deșteptării naționale a poporului. Ei nu-și petrec tinării lor ani în trândăvie și în petreceri brutale, nu-și cheltuesc puterea pe lucruri de nimic ca în multe alte țeri. Ei se însuflețesc și muncesc pentru înaintarea poporului lor. Așa apoi între ei și popor este o legătură intimă, o prietenie adevărată. Mișcarea aceasta culturală să face cu plan bine stabilit, dându-se poporului învățături sănătoase spre a-l întări în vecinic senina morală a lui Cristos, în credința în Dumnezeu.

Poporul acesta nu scie de nemulțămire. El trăește liniștit viața lui la țară; își cultivă cuminte moșia și e pătruns de datorințele sale patriotice. El e un popor fericit!

O organizare salutară pe teren economic aflăm în *Francia*²⁾. Și aici starea muncitorii agricoli era grea. Prețul cerealelor era mic. Viile s'au pustii de filoxeră. Pământul a sărăcit. S'au adunat mai mulți la un loc și au format așa numitele „sindicate agricole”. Numărul acestor syndicate este astăzi de 1500, cu aproape 700 mii de aderenți. Unele dintre syndicate sunt comunale, altele cercuale, altele cuprind câte un comitat întreg. Folosele lor sunt: fac cu puțință agricultorului de-a cumpăra ieftin, de-a vinde mai scump, de-a lua bani împrumut cu dobândă mică. Cumpărarea se face în comun. Vinderea așijderea. Toate cele trebuincioase economice, ca mașine, unelte, apoi semănțe și gunoi artificial se cumpără prin secretariul syndicatelor pentru toți membrii în cantritate mare. Desfacerea cerealelor și altor produse agricole se vind iarăș în cantități mari. Astfel câștigul e evident. Din punct de vedere social îndeplinesc aceste însoțiri multe neajunsuri, apărând interesele agricultorilor, apropiind pe toți proprietarii mari, mijlocii și mici unul de altul și făcând să dispară ori-ce prejudeții dintre clase.

O altă organizare folositoare găsim la țărănii din *Galiția, Silesia și Polonia prusiană*. În așa numitele „cercuri agricole”³⁾ se lucrează cu mult rezultat la rădicarea sortii țeranului. În Galiția sute de țărani fac parte din aceste însoțiri. „Casa populară ruteană” din Lemberg a dat frumoase rezultate. Ea liferează cât mai ieftin mărfurile de lipsă prăvăliilor comunale asociate. Prin aceasta se scapă țeranul din ghiarele cămătarilor, a cărcimarilor și altor speculnați ai satelor.

Din aceste pilde vedem, că calea asocierilor este calea către înaintare. Această cale să-o apucăm și noi.

„Unde-i unul nu-i putere
La nevoi și la durere,
Unde-s doi puterea crește
Și dușmanul nu sporesce!”

— a zis marele bard al națiunei noastre Vasilie Alexandri, fraților desbinați Munteni și Moldoveni. Și adevărul acestui cântec a fost înțeles de toți, de la cea din urmă colibă până la cel dintăiu palat, căci ei s'au împreunat într-una, de au pus lumea în uimire și astăzi formează mândria și fala noastră: Țara Românească.

Pentru o împreună-lucrare trebuie și noi să dăm mână cu mână, să ne stringem rindurile, să ne organizăm. Sciind-că unde-i unul nu-i putere... și că unde-s doi puterea crește, să nu stăm singuri, reslătiți în lupta noastră pentru traiu, ci să ne adunăm cu toții în diferitele noastre întreprinderi, ajutându-ne, îmbărbătându-ne și întărindu-ne.

¹⁾ „Un popor model” (Calendarul Minervei, ediția București, pe anul 1899).

²⁾ „Sindicate Agricole” (Calendarul Minervei pe anul 1900).
³⁾ V. R. Piekarsky: „Universitățile populare” (Noaua Revistă Română, București, An. I. 1900).

Stând singuri lăsându-ne numai pe propria putere, nu putem învinge cu atâta ușurință greutățile ce întâmpinăm ca și când punem umăr la umăr mai mulți înși. Ori-cât de puternic, ori-cât de avut, ori-cât de iscusit și cu știință ar fi singuraticul individ, singur nici când nu poate ajunge la rezultatul la care ajung mai mulți înși, cari lucrează la olaltă pentru acelaș scop comun.

Omul e avisat la ajutoriul de-aproapelui său. El trebuie să trăeasă în societate și pentru societate. Dacă l-ai izola din societate ar deveni sălbatic. Dacă-ai voi să-l rupi din legăturile societății i-ai rupe firul trainiciei, l-ai lipsi de-ori-ce bucurie, de-ori-ce nădejde. Omul numai în societate se poate desvolta, numai în societate își poate valida facultățile sale intelectuale și morale. În societate omul devine ceea-ce este vrednic.

Scim că societatea bună are înfruntarea binefăcătoare asupra dezvoltării caracterului și dinpotrivă societatea rea strică pe om, îl duce la decadentă, la perire sufletească și trupească.

Astfel pe lângă susținerea și întărirea din toate puterile a așezămintelor mari, a bisericii și-a școlii naționale preocuparea noastră să ne fie formarea diferitelor societăți bune și folositoare.

În toate părțile, în toate unghiurile locuite de români să formăm atari societăți.

Pentru diferitele noastre trebuințe și lipsuri să formăm :

1. *Societăți sau reuniuni de cettre*, pentru luminarea minții și înmulțirea cunoștințelor, întemeind biblioteci populare ;

2. *Societăți de cântări*, pentru nobilitarea inimii aducând laude și mulțemite atot-puternicului Dumnezeu în s. biserică, în Dumineci și serbători și aranjând petreceri și producțiuni la diferite prilejuri pentru popor ;

3. *Societăți economice*, în deosebi ;

a. *Însoțiri de credit*, din propriile noastre mijloace conduse de noi și pentru noi ;

b. *Însoțiri pentru valorisarea produselor agricole*, ca astfel țeranul nostru să-și poată vinde grâul, cucuruzul și toate bucatele cu preț mai bun și să fie ferit de înșelători ;

e. *Însoțiri comerciale*, deschizând prăvălii și ospătării în comune unde nu sunt neguțători și ospătari români ;

d. *Însoțiri pentru asigurarea pagubelor de vițe și*

e. *Însoțiri sau reuniuni de înmormântare.*

Iată mijloace de înaintare în cultură și bunăstare materială !

Întemeind aceste societăți și prin o conducere conștiințoasă și zeloasă atrăgând în sinul lor pe toți fiii și ficele neamului nostru, ni-am ajuta și întări, ni-am croi o viață ticinată și mulțămită, încât cu sorți de izbândă am putea duce lupta pentru traiu și ne-am asigura viitorul.

Să lăsăm deci nepăsarea inoială și neîncrederea dintre noi. Când interesele noastre de viață cer și glasul timpului de astăzi ne chiamă, să ne strîngem

rîndurile ca să fim una, tari și nedespărțiți, fără șovăire să ne punem pe lucru !

„Iarba rea din holde piară,

Piară dușmănia 'n țară,

Între noi să nu mai fie

De-cât flori și omenie !“

Tot ce-i buriană rea, piară de pe plaiurile noastre. Floarea mândră și curată a frăției, a dragostei de cultură și muncă, încolțască și crească în inimile noastre ! Această să ne formeze podoaba ființei noastre. Așa vom merge înainte în cursul veacurilor și nu ne vom teme de perire în veci !

Avram Corcea

Varietăți

Dare de seamă și mulțămită publică. (Finea).

Ioan Surlaș teolog c. II. dela Iosif Tămășel 10 cor., Iosif Muntean 2 cor., Iuliu Roșiu 2 cor., Păun Atnagia 1 cor., Pavel Ogrin 1 cor., Prin elevii institutului pedagogic : Simeon Muia dela : Ilie Muia 2 cor., Pavel Roșca 20 fil., Traian Crenian 20 fil., Vasile Miclea 20 fil., Corneliu Panciovan 2 cor., Traian Murgu 1 cor., Pavel Miclea 40 fil., Ioan Saru 1 cor., Procopie Marila 40 fil., Iosif Tămășel 5 cor., Lazar Putnic 1 cor., Vainant 1 cor., Nicolae Balmez 1 cor., Nicolae Lungu 1 cor., Ioan Surlașiu 1 cor., Pavel Atnagia 2 cor., Toma Martin Atnagia 1 cor., Ilie Trăilă 1 cor., Răboru 20 fil., I. Miclea 2 cor., George Jianu 1 cor., George Dragoescu 1 cor., Mihail Purgar 1 cor., Iosif Nedici 1 cor., Costa Lazar 2 cor., Simeon Vițian 1 cor., I. Murgu 1 cor., Pavel Vițian 1 cor., 60 fil., Moise Băcila dela : Prima Casă de păstrare 2 cor., Simeon Temes dela : N. N. 10 fil., Pavel Jurca 20 fil., Petru Liuba 10 fil., N. N. 10 fil., Ianăș Turnea 20 fil., Ioan Cucuruz 10 fil. Emil Băiaș dela : Noaua Cassă de păstrare 2 cor., Zaharie George dela Toma George 1 cor., D. Jigoria 60 fil., I. Ursulescu 40 fil., Ilie Bugariu dela : Constantin Bugariu 1 cor., Stefan Dragulescu dela : Szijártó Károly 1 cor., Timoteiu Marcu 50 fil., Vichentie Nicolaescu 40 fil., Elena-Țerescu 20 fil., M. Reinlein 2 cor., Moritz Scheinberger 1 cor., Nandor Kick 1 cor., Zaharie Franțescu dela : Sporea N. 40. fil., N. N. 50 fil., Strain 50 fil., Al. Crețu dela : George Perian 1 cor., V. Jian 1 cor., V. Dabiciu 2 cor., V. Pruneș 60 fil., Ioan Perian 30 fil., Oravițian 40 fil. Constantin Iacob dela Iosif Iacob 1., cor Terbetz Iacob 60 fil., Ion Carbutariu 40 fil. Mulțămirile noastre marinimoșilor donatori. Dr. Iosif Olariu președinte, Dr. Gorge Dragomir secretariu.

Mulțămită publică. Pe seama Mănăstirei din „Valea Godinova“, au mai contribuit din Bocșa Montană Iosif Popoviciu cu soția 100 cor., Ghiță Surda cu soția din Vasiova 50 cor., Mihaiu Mircea cu soția sa Răveca din R. Reșița 100 cor. Din Văliug Sântia Sa părintele Petru Popescu cu soția Silvia 10 cor., Domnișoara Alecsandrina Mogoș 2 cor., Ioan și Maria

Șofeia 2 cor., Vasilie Spătariu cu soția Măria 1 cor., Ruja Mălgea, Nicolae Manescu, Iancu Ponescu, Ioan Retezan, Petru Bălean, Trifon Retezan, fie-care câte 1 cor., Vasilie Șoferia 1 cor. 40 fil. Peste tot din Valiug 36 cor. 10 fil. Tuturor le aducem mulțămiri publice rugând pe Dumnezeu, ca să fie bine primită jertfa lor, și să-i pomenească în împărăția Sa. Godinova, în 1/14 Ocromvrie 1903. *Macarie Gușcă* monah.

Avis. Toți frații preoți, cari au primit dela scrisul, „Amvonul“ tomul I., cu dragoste frățească sunt rugați să binevoiască cu reînțoarcerea poștei a-mi trimite prețul opului 3 cor. și 30 fil., porto, spre a putea și eu achita tiparul. Arad, 2 Octomvrie 1903. *I. Nicorescu.*

Licitațiune minuendă

În urma înouințării Venerabilului Consistoriu diecesan ddtto 27 Iuliu Nr. 1113 E ex. 1902, se deschide licitațiune minuendă pentru acoperirea de nou cu tinichea (pleu) a edificiului sântei biserici din comuna **Bujoru**, tractul Făgetului, cu prețul de esclamare 1385 cor. 40 fil.

Licitațiunea se va ținea în 12/25 Octobrie la 2 oare p. m. în sala școlii gr. ort. din loc.

Reflectanții vor avea a depune înainte de licitațiune vadiul de 10% în bani gata.

Specificatiunea de măsuri și spese se pot vedea la oficiul parohial din Bujoru.

Ca licitanți sunt preferiți cei ce pot pot dovedi, că a mai lucrat cu succes, și sunt bine pricepuți.

Dat din comuna *Bujoru* la 14 Septembrie 1903.

Dimitrie Iosof 2—3 [58] **Trifon Logoianu**
paroh și președ. com. par. învățătoriu și not. com.

Concurse

Pe basa ordinațiunei Venerabilului Consistoriu din 28 August Nr. 3189 a. c. se escrie concurs pentru ocuparea postului de învățătoriu la școala confesională gr. or. română din **Duleu**, protopresbiteratul Bocșa-Montană cu termin de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumentele sunt:

1. Dela comună, după aruncul de dare 380 cor.
2. Cvarțir liber cu 800□ grădină.
3. Folosirea a 3 jugere de pământ cu venit de 120 eor.
4. Dela II. Sa Domnul Georgiu Ioanovicu 80 cor.
5. 12 metri lemne 36 cor.
6. Pentru scripturistică și conferință 20 cor.
7. Dela înmormentări 40 fil., precum și alte venit delat parastase și cununii.

Alesul învățătoriu este îndatorat a purta cantoratul în și afară de biserică, a instrua tinerimea în

cântările bisericesci, a purta socoata bisericeii, a școlii și a cultului, agendele comitetului și sinodului parohial.

Doritorii de a ocupa acest post au a subscrerne suplicile de concurs adresate comitetului parohial Prea Onoratului Domn Protopresbiter în Bocșa-monși a se presenta în vre-o Duminecă ori serbătore în s. biserică spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic, dar nici decum în ziua de alegere.

Pentru servițiile prestate nainte de ocuparea definitivă acestui post, comuna bisericească nu acordă nici un emolument.

Duleu, din ședința comitetului parohial ținută în 8/21 Septembrie 1903. 2—3 [57]

Nestor Damsa

preș. com. par.

George Băciuți

not. com. par.

În conțelegere cu mine: *Macsim Popovicu* protopres.

Pe basa ordinațiunei Venerabilului Consistoriu diecesan ddtto 17 Iuliu a. c. Nr. 2622 Șc. ex. 1903 se escrie concurs pentru ocuparea definitivă a postului de învățătoriu la școala confesională gr. or. română din **Chevereușul-Mare** cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia Diecesană.“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. În bani gata 400 cor.
2. Pentru lemne pe sama învățătoriuului 80 cor.
3. De încălzirea și curățirea școlii săngrijesce comuna bis.
4. 10 Mm. de griu și 10 Mm. cucuruz.
5. 2 jugere și 400□ pământ arătoriu, după care învățătoriuul plătesce darea publică.
6. Locuință cu grădină de 600□ stângeni.
7. Dela înmormentări, 80 fil.
8. Dela părăstase 1. cor.
9. Pentru Reuniune și conferințe 30 cor.
10. Pentru scripturistică 10 cor.
11. Pentru purtarea socoții bisericeii și cultului 20 cor.
12. Trăsuri gratuite pentru aducerea lemnelor pe sama învățătoriuului.

Dela concurenți se recere să aibă 4 clase și calcul general bun, să se presinte în sânta biserică spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic, în ziua de alegere însă să nu vină în comună.

Cei cu cunoscință din musica vocală vor fi preferiți. Serviții prestate în altă comună nu se iau în considerare.

Doritorii de a concurge la acest post au să-și subștearnă concursese Prea Onoratului Domn Ioan Pepa, protopresbiter în Buziaș.

Chevereușul-Mare, din ședința comitetului parohial ținută la 3 August 1903. 3—3 [53]

Ioan Chișodan

paroh. preș. com. parohial.

Traian Unipan

înv. și not. com. paroh.

În conțelegere cu mine: *Ioan Pepa* protopresbiter.

Pentru întregirea postului de preot la parohia de clasa III din comuna **Mutnicul-mic** cu filia **Dragsinești**, protopresbiteratul Făgetului se escrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia Diecesană“.

Dotatiunea :

1. O sesiune parohială constatătoare din 32 jugere.
2. Un intravilan (fără de casă parohială).
3. Stola usuată.
4. Birul parohial dela 100 case.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și trimite recursurile lor, instruate conform Stat. org. și regulamentului pentru parohii, comitetului parohial prin Prea On. Oficiu protopresbiteral al Făgetului.

Dela recurenți se recere a se presenta în vre-o Duminecă sau serbătoare în sânta biserică spre a-și arăta desteritatea în cântare și oratorie pe lângă prealabila încuviințare a Prea On. D. Protopresbiter, dar nici de cum în ziua de alegere.

Mutnicul-mic din ședința comitetului parohial ținută la 27 Iuliu 1903.

3—3 [54]

Comitetul parohial.

În înțelegere cu mine: *Sebastian Olariu*, protopresbiter tractual.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și așterne petițiile ajustate conform normelor din vigoare în termenul deschis la Oficiul protopresbiteral al Făgetului.

Comitetul parohial dorește, ca recurenții să se prezinte în vre-o Duminecă ori serbătoare în sânta biserică, dar nici decum în ziua de alegere.

Bucoveț la 27 Iulie 1903.

3—3 [56]

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: *Sebastian Olariu* protopresbiter tractual.

Gea mai noă carte de limba maghiară

pentru școalele populare române

a apărut în editura lui **W. Krafft** în Sibiu :

Carte de cetire și gramatică maghiară pentru școalele populare cu limba de propunere română. De Dr. A. Schullerus și I. Popovici. Partea primă. 8° mediu. 88 pag. Prețul legat C. —.50.

Partea a doua. 8° mediu. 285 pag. Prețul legat C 1.70.

În legătură cu aceste cărți stă :

Manual pentru propunerea limbei maghiare în școalele cu limba de propunere română. (Indigitări metodice și schițe de lecțiuni). De Dr. A. Schullerus și I. Popovici. 8° mediu 47 pag. Prețul broș. C —.60.

Păreri despre aceste cărți :

„Cărțile de cetire ale dlor Schullerus și Popovici, întrebunțate conform indigitărilor metodice cuprinse în manualul amintit, vor scoate din școale formalismul sec. Ele dau vieață învățământului. Îl fac interesant și conduc pe elevi așa zicând jucându-se la învățarea limbei maghiare. Metodul urmat de domniile autori în adevăr e cel mai natural și ușor atât pentru învățători cât și pentru elevi. Pentru învățători e de mare preț manualul, care-i conduce pas de pas, dând preparațiuni întregi și indigitări netice amănunțite și ușurând în mod însemnat greaua lucrare a învățătorilor. — Acestea cărți ni-se par cele mai bune între câte avem noi pentru propunerea limbei maghiare“.

„Tribuna“ Nr. 133. 1902.

Comisiunea școlară refercează în ședința Sinodului arhidiecesan, ținută la 19 Aprilie 1903, „asupra Manualului și cărții de cetire“ de Dr. A. Schullerus și I. Popovici... propunând să fie admise, după ce din punctul de vedere pedagogic sunt deja censurate prin consistoriu“. „Telegraful Roman“ Nr. 44. 1903.

În conferința învățătoarească din cercul Seliște, ținută în Gurariului la 25 Aprilie 1903, „dl Petru Giura își cetesce elaboretatul despre studiul asupra manualelor din limba maghiară pentru școalele populare și propuneri asupra celor mai bune și practice de folosit.

„Prin o amănunțită și instructivă expunere arată metodele, cari se folosesc la învățarea unei limbi străine, metode pe baza cărora sunt apoi compuse diferitele manuale didactice. Critică rënd pe rënd manualele din limba maghiară, cari se folosesc în școalele noastre, și în fine recomandă a se folosi manualele din limba maghiară edate de Dr. A. Schullerus și I. Popovici, pe cari le află mai corespunțătoare, mai practice.

„Conferința recomandă introducerea manualelor lui Dr. A. Schullerus și I. Popovici în școalele din acest cerc“.

[59] 1—5

„Telegraful Roman“ Nr. 52. 1903.

Pentru întregirea definitivă a postului de învățătoriu la școala confesională gr. or. rom. din comuna **Bucoveț**, se escrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumentele împreuate cu acest post sunt :

1. Salariu în bani gata 364 cor.
2. 6 Hl. grâu și 12 Hl. cucuruz.
3. Pentru adunarea generală a Reuniunii învățătoresci, 20 cor.
4. Pentru scripturistică 16 cor.
5. Pentru participarea la conferințele învățătoresci, 20 cor.
6. Pentru lemnele trebuincioase 64 cor., din cari 40 cor. pentru învățătoriu, 24 cor. pentru sala de învățământ, și pe care comuna are a le aduce în curtea școalei.
7. Pentru servitoriul școalei 20 cor.
8. Folosirea estravilanului de 2 jugere pământ, care aduce venit anual de 32 cor.
9. Pentru participarea la înmormântări cu liturghie 1 cor. iar fără liturghie 60 fl.
10. Locuință liberă în edificiul școalei cu folosirea grădinei de 1 juger.

Alesul învățătoriu este îndatorat a purta cantoratul în sânta biserică și afară de sânta biserică, a compune socoteala sântei biserici și a cultului cu finea fiecărui an, și a purta toate agendele scripturistice ale comitetului și sinodului parohial.

Pentru servițiile prestate nainte de ocuparea acestui post comuna nu acordă alesului nici un altfel de emolument decât cele indicate aici.